

COLOFON

Avifaunistische Kring Nederland (AKN)

Sectie van de Nederlandse
Ornithologische Unie (NOU)

AKN Nieuwsbrief jaargang 4
nummer 1 – januari 2023

Redactie: Frank de Miranda, Paul Keuning

Netwerkbeheer en verzending: Paul Keuning

Lay-out: Arnold Meijer (Blue Robin dtp, Noordwijk)

Afmelden voor deze nieuwsbrief

kan door een mail te sturen naar: AKNNOU21@gmail.com

Samenwerkingspartners:

VBN

Sovon

Naturalis BC

NFM

Stichting DuGOF

BESTUUR

Paul Keuning
secretaris
06 39 00 74 47

Jaap Vink
penningmeester
071 301 63 14

Frank de Miranda
schakel met de AKN
in het NOU-bestuur
0343 42 10 10

Ed Veling
lid
030 2250790

INHOUD

Voorwoord 2

Tien jaar AKN: bundeling van krachten in niches van
ornithologisch onderzoek 3

Het 4-jarenplan 2021-2024 nadert voltooiing 4

Samernwerking met Georgië beklonken 6

Werkgroep systematiek stap dichterbij 7

Werkgroep Ornithologisch Erfgoed, werk in uitvoering 8

volgende
pagina

Aandacht voor ons netwerk 10

LINK NAAR VOORGAANDE NIEUWSBRIEF:

<https://indd.adobe.com/view/ad5b9116-139b-4040-aea8-a012e5b76119>

VOORWOORD

Frank de Miranda

Het plotselinge terugtreden van Robert Kwak als voorzitter van de AKN is sinds de korte mededeling in de voorgaande nieuwsbrief nog wel onderwerp van gesprek geweest. Het was ook goed om dat even te laten bezinken en er ook met Robert zelf over te praten. Ik hecht er dan ook aan om duidelijk te maken dat we inmiddels gewoon als vrienden verder gaan. We zijn het er wel over eens dat het proces van opzegging niet erg elegant was maar Robert was bang dat hij toch overgehaald zou worden om als voorzitter aan te blijven, en dat was voor hem door de veelheid aan activiteiten en verplichtingen geen optie. Daar heeft het AKN-bestuur unaniem begrip voor.

De stagnatie in GOAN speelt vanzelfsprekend zijdelings mee. Als bestuur hebben we besloten dit project vooralsnog te laten rusten en de afweging "hoe verder" mee te nemen in de voorbereiding van het meerjarenplan 2025 – 2028. Tijdens de sessie van de Werkgroep Ornithologisch Erfgoed op 8 december jl. heeft Jelle van Dijk toegezegd om met betrekking tot GOAN aan die voorbereiding mee te werken. Zijn motivatie daarvoor wordt gevoed door de gedachte dat ons niet veel tijd meer rest om na te gaan hoe historische aantalschattingen van Nederlandse broedvogels

Ed Veling

Paul van Els

tot stand zijn gekomen. Om de betrouwbaarheid van die vroegere gegevens te beoordelen heb je kennis nodig van de manier waarop men vanaf de jaren '50 te werk ging. Maar de ervaring leert dat de herinnering van mensen aan de werkwijze van vroeger met het verstrijken van de tijd sterk afneemt. Hoe eerder we daarover nog details kunnen achterhalen en documenteren, hoe beter!

En terugkomend op het terugtreden van Robert, er zijn voor mij consequenties. Het moment komt dichterbij dat ik de lang verwachte keuze ga maken om me volledig op de samenwerking met

Georgië te concentreren. Maar ik zal niet overhaast te werk gaan. Voorlopig is mijn besluit om met die keuze te wachten totdat het meerjarenplan 2025 – 2028 is vastgesteld. In dat meerjarenplan van de AKN zal ook de bestuurlijke continuïteit aan de orde komen.

In de tussentijd nemen we stappen om het bestuur te vernieuwen. Formeel per 1 januari 2024 treden Ed Veling (secretaris WOE) en Paul van Els (Systematiek) toe. Een warm welkom aan Ed en Paul! Hun toetreding zorgt ervoor dat zij hun visie kunnen inbrengen bij het opstellen van het komende meerjarenplan.

IN DEZE NIEUWSBRIEF VERDER AANDACHT VOOR DE VOLGENDE ONDERWERPEN:

- Tien jaar AKN: bundeling van krachten in niches van ornithologisch onderzoek;
- Het 4-jarenplan 2021 – 2024 nadert voltooiing;
- Samenwerking met Georgië beklonken;
- Werkgroep Systematiek stap dichterbij;
- Aandacht voor ons netwerk

TIEN JAAR AKN: BUNDELING VAN KRACHTEN IN NICHES VAN ORNITHOLOGISCH ONDERZOEK

Frank de Miranda

De AKN is op 4 november 2012 opgericht onder regie van het NOU-bestuur. De Club van Nederlandse Vogelkundigen (CNV) is op datzelfde moment opgeheven. De afspraak met Joost Tinbergen – toenmalig voorzitter van de NOU – werd gemaakt om de AKN als autonome sectie te laten functioneren en vooral vorm te geven aan de hand van concrete activiteiten. Een gezellige en enigszins besloten club als de CNV paste niet meer in het tijdsbeeld. Projectmatig werken werd de nieuwe slogan maar mocht ook weer geen bedreiging zijn voor andere organisaties die gewend waren om projecten te runnen, zoals bijvoorbeeld Sovon. Het zoeken was dus gericht op niches die niet in conflict waren met andere organisaties en de NOU zelf. Het jaar 2013 is volledig besteed aan het inventariseren van onderwerpen die binnen dit kader pasten.

Ornithologisch Erfgoed was de eerste niche die de nodige aandacht kreeg omdat het naar de mening van Joost Tinbergen al lang onvoldoende aandacht van de NOU had gekregen. Begin 2014 begon de Projectgroep Ornithologisch Erfgoed met financiële steun van het Prins Bernard Cul-

tuurfonds (PBCF) aan de opdracht om een centraal meldpunt en infrastructuur te creëren voor archiefmateriaal van veelal amateurs, die met passie gegevens hadden verzameld en gedocumenteerd. Ruud Vlek speelde een belangrijke rol als ornithologisch historicus en veel van de door hem aangedragen voorstellen werden door ons overgenomen. In 2016 werd de projectgroep

omgedoopt tot Werkgroep omdat er in de ogen van velen een langduriger perspectief was ontstaan. We kozen ervoor niet te gaan publiceren over onze resultaten, maar een website daarvoor te gebruiken. Eerst een avontuur met ATHENA wat op onvoorziene manier eindigde. En vervolgens een stabiele oplossing in de vorm van de eigen WOE-website www.ornithologischerfgoed.nl. De

Zwarte Wouw

vorige
pagina

volgende
pagina

niet aflatende rol van Ed Veling is hierin cruciaal. In het verlengde hiervan werkt de WOE nu samen met het Natuurhistorisch Museum Rotterdam in een project voor een tentoonstelling met de voorlopige titel "Ouwe vogelaars, een geschiedenis van de veldornithologie sinds begin 20^e eeuw, in foto en tekst".

Voor de onderlinge communicatie wisten we overigens door toedoen van mensen als Martin Lok, Kees Scharringa, Ed Veling, Arend-Jan van Dijk, Egge Boerma, Rinse van der Vliet, Huub Oome en anderen interessante excursies of bijeenkomsten te organiseren.

In 2013, het jaar dat ik al noemde voor het inventariseren van AKN-onderwerpen, hadden Martin Lok, Kees Scharringa en ik Georgië bezocht. Dat leek direct een interessant tweede onderwerp. Zonder subsidies zouden we daar echter weinig kunnen doen. Daarom richtten we eind 2015 een stichting op, de Dutch-Georgian Ornithological Foundation samen met Folkert de Boer, Jaap Vink en Peter Lina. Twee jaar later, in 2017, heeft DuGOF van NLBIF subsidie gekregen om Batumi Raptor Count te helpen bij het uitwerken van acht jaar telwerk aan Roofvogeltrek op de twee telposten nabij Batumi. Die uitwerking werd voltooid in 2020 met een prachtige publicatie van Wouter Vansteelant e.a. in IBIS. De daaruit voortko-

mende inzichten kon Wouter dankbaar gebruiken voor een zeer leeswaardige uiteenzetting over de Wespandief in *Migration Strategies of Birds of Prey in Western Palearctic* (CRC Press 2021). Van structurele samenwerking tussen DuGOF en Georgië was in 2021 nog geen sprake, terwijl zo'n samenwerking toch de (tweede) niche is waar het ons om ging. Met het nodige geduld en volharding is die fase inmiddels aangebroken. Zie elders in deze nieuwsbrief.

Van 2017 tot 2020 is met steun van het PBCF door Kees Scharringa, Arie Spaans en Bas van Balen het project Ornithologisch Erfgoed (voormalige) Overzeese Gebiedsdelen uitgevoerd. Een lezenswaardig evaluatieverslag daarvan staat op Dropbox.

Tenslotte een derde niche, te weten het stimuleren van onderzoek aan vogelsystematiek. In nauw overleg met het bestuur van de NOU en met financiële steun van het IJsvogelfonds (VBN) hebben we initiatieven ontwikkeld. Zie elders in deze nieuwsbrief.

Roodborsttapuit

HET 4-JARENPLAN 2021 – 2024 NADERT VOLTOOIING

Frank de Miranda

Het huidige meerjarenplan heeft nog een jaar te gaan, tot eind 2024. Daarom is het zinvol om dat plan op hoofdlijnen na te lopen en te bezien waar we aan het begin van 2024 staan.

Het plan heeft drie doelstellingen:

- Bestuurlijke vernieuwing doorvoeren;
- Nieuwe activiteit GOAN opstarten;
- Nieuwe accenten geven aan de bestaande werk- en projectgroepen.

Laatstgenoemde doelstelling krijgt een ruime voldoende. Denk aan de overgang van ATHENA naar de eigen WOE-website met gestructureerde informatie over 50 vogelkundige archieven¹, digitalisering van het legselarchief Bernard van Dooren², voorbereiding van de tentoonstelling samen met het NMR³ en de stap voorwaarts in de samenwerking met Georgië⁴. De uitdagingen in doelstelling 3 zijn tweërlei. Ten eerste of we erin slagen om in 2024 een besluit te nemen over het projectmatig afronden van de digitalisering dagboeken Sjoerd

Braaksma. Ten tweede of we steun kunnen geven aan het werk van Bas van Balen over de checklist voor Java en Bali.

De doelstelling over GOAN is door overmacht uit het huidige meerjarenplan gehaald. Zie verder het voorwoord in deze nieuwsbrief.

Dan resteert nog de doelstelling over bestuurlijke vernieuwing. Aandacht voor integratie in de NOU is de belangrijkste uitdaging en dat spitst zich toe op de vraag wanneer het NOU-bestuur ertoe overgaat om de NOU-website te vernieuwen met een Content Management Systeem. Het liefst zouden wij zien dat uiterlijk in januari 2024 daar duidelijkheid over komt. Want dan is het nog mogelijk om ons bestaande projectplan voor een ondersteunende rol van de AKN op het vlak van systematiek, daarop aan te passen.

vorige
pagina

volgende
pagina

¹ Nu al bijna 45 archieven en er staan nog een paar klaar voor opname in de website.

² Het NLBIF-project loopt tot april 2024

³ De projectflyer is vastgesteld en subsidies van Het Cultuurfonds en HTS al toegezegd.

⁴ Zie elders in deze nieuwsbrief.

SAMENWERKING MET GEORGIË BEKLONKEN

Frank de Miranda

In de nieuwsbrieven van 2021 en 2023 stond het nodige over onze (nieuwe) inspanningen voor een duurzame relatie met Georgië. Het is een verhaal waar we nu een "happy end" aan kunnen toevoegen.

- Op 14 en 15 december 2023 heeft de Europese Raad besloten om Georgië de status van kandidaat-lidmaat toe te kennen, op voorwaarde dat de in de aanbeveling van de Commissie van 8 november 2023 genoemde relevante stappen zijn genomen. Dat is een belangrijke stap verder dan het Associatie Verdrag uit 2016. Over de voorwaarden is de Europese Commissie duidelijk in haar advies van 22 november 2023: "Georgia is at an early stage of preparation in

Irakli Shavgulidze, directeur NACRES, tijdens ons overleg met hem in zijn kantoor op 18 september 2023.

Ontvangst van DuGOF door de Nederlandse Ambassadrice Meline Arakelian in Tbilisi; v.l.n.r. Irakli Shavgulidze (NACRES), Gernant Magnin, Ambassadrice, Folkert, Frank, Rati Gelashvili (NACRES).

the field of environment and climate change. In 2024 Georgia should Implement structural reforms, align with the water acquis, and adopt a climate law ". Er zijn dus interessante dingen te bespreken met Georgië.

- Het NLBIF-project van DuGOF is per 1 oktober 2023 succesvol afgerond. Georgië is nu (mede door ons toedoen) Associated Country Participant van GBIF wat de weg vrij maakt voor een open data beleid, zodat daardoor in onze gedachtegang perspectief ontstaat dat onderzoekers en beschermers in de toekomst vrij kunnen beschikken over goede kwaliteit van data. Dat is immers de Europese benadering. Maar zover is het in Georgië nog niet. We hebben succesvol contact gemaakt met de NGO NACRES (zoals eerder gemeld) en met een deel

van de NLBIF-subsidie hebben zij voor ons bij 28 Georgische organisaties onderzocht welke (hoeveelheid) data elk van hen beschikt en of het veel inspanning zou vergen om die data via GBIF te ontsluiten. We hebben in Tbilisi als bestuur van DuGOF de resultaten besproken met NACRES, dit met de intentie om er gezamenlijk vervolg aan te geven.

- NACRES onderhoudt goede contacten met het ministerie in Tbilisi, en met andere NGO's zoals SABUKO. Inmiddels heeft de directeur van NACRES erin toegestemd om zo spoedig mogelijk toe te treden tot het bestuur van DuGOF.
- Ons eerder aangekondigde plan om een klankbordgroep rond DuGOF te formeren en te betrekken bij strategische beslissingen, komt nu heel dichtbij.

Uitzicht op de Samshilde vallei (beschermde gebied), wat wij op 17 september 2023 bezochten om informeel kennis te maken met elkaar.

WERKGROEP SYSTEMATIEK STAP DICHTERBIJ

Frank de Miranda

In de nieuwsbrief van mei 2023 hebben we een toelichting gegeven onder de titel *de uitdagingen in het onderwerp systematiek worden concreet*. Daarin hebben we twee accenten benoemd:

1. Communicatie over nieuwe inzichten in vogelsystematiek;
2. Het stimuleren van onderzoek, met name bij beginnend geïnteresseerden in systematiek.

We hebben een projectvoorstel gemaakt en op basis daarvan is hier inmiddels (financiële) steun voor van het IJsvogelfonds (van VBN) en van het NOU-bestuur. Ook als AKN leggen we een deel van de benodigde dekking erbij. Ca. 30 procent van de benodigde €5.000,- is nog niet ingevuld. Daar werken we nog aan. De doorlooptijd van dit project is 1 april 2024 – 1 april 2025.

Op ons voorstel is ook (constructieve) kritiek gekomen met betrekking tot twee aspecten. Eerste punt gaat over de vraag of er voldoende behoefte aan deze aanpak is, gezien de activiteiten van anderen zoals de DBA/ redactie Dutch Birding. We respecteren volledig dat we elkaar in Nederland niet voor de voeten moeten lopen,

maar onze doelgroep is specifiek. Wij zullen ons ook niet zozeer richten op de taxonomie van (zeldzame) soorten, maar veel meer op de systematiek die achter de taxonomie ligt. In dit verband vallen ons ook de enthousiaste reacties op naar aanleiding van het recente artikel in Limosa van Paul van Els.

Een tweede punt gaat over de vraag of het zo handig is om weer een nieuwe website te maken. Daarbij zijn er altijd weer zorgen over continuïteit en beheer. Dat is een legitieme vraag. De AKN heeft al met betrekking tot ATHENA dit soort zorgen meegemaakt. In dit verband zouden wij in technische en organisatorische zin kunnen overwegen om gebruik te maken van de NOU-website. Maar dan moet die wel het nodige beheer op afstand faciliteren. Het overleg hierover is gaande.

Al met al komt een (kleine) werkgroep systematiek dichterbij!

Paul van Els

vorige
pagina

volgende
pagina

WERKGROEP ORNITHOLOGISCH ERFGOED, WERK IN UITVOERING

Paul Keuning

Doelstelling

We nemen het u niet kwalijk dat bij het woord 'Erfgoed' een wat stoffig idee naar voren komt. Oude archieven, foto's en publicaties van tientallen jaren geleden. Wat moeten we daar nu nog mee? In het verlengde van de doelstelling de NOU om *Vogelkundige kennis te verwerven en de uitwisseling van die kennis te verspreiden onder beroeps-ornithologen en amateur onderzoekers*, schreef professor K.H. Voous het in 1993 uitgekomen naslagwerk 'In de Ban van Vogels'. (Bijna) iedereen die wat betekende in de vogelwereld, wordt hierin kernachtig beschreven met de nadruk op de vraag: "Wat heeft deze persoon bijgedragen aan onze kennis over vogels."

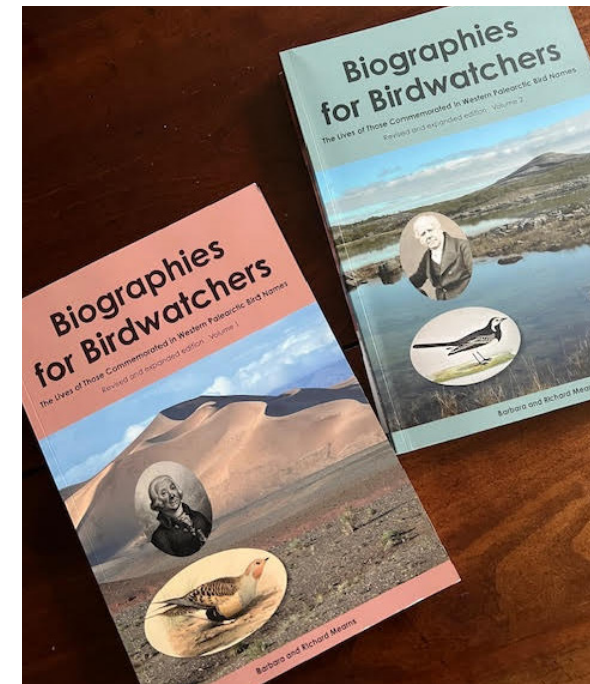
Wat voor Voous begon met het voor het voetlicht halen van een aantal onderzoekers die hun sporen verdiend hadden in de ornithologie, dijde uit tot een omvangrijke lijst van personen. Aan de hand van de aanvankelijk lijst hield Voous in 1986 een lezing bij het 75-jarig jubileum van de Club van Nederlandse Vogelkundigen, de voorloper van de NOU. Natuurlijk kwam Voous erachter dat zijn lijst van onderzoekers niet compleet was. Via via werd de lijst aangevuld, dit werkte als een zwaan kleef aan. Tekenaars, fotografen en andere amateur-vogel-

beschermers werden eraan toe gevoegd. Deze 'Ornithologische Historie' werd te groot voor een artikel in Limosa, zelfs de boekvorm dreigde de status 'nooit voltooid' te krijgen. Maar een goede wetenschapper weet ook wanneer er voldoende bewijs verzameld is om de dadendrang van bevlogen ornithologen aan te tonen en na acht jaar zette Voous een punt achter de zoektocht naar nieuwe namen. Het was genoeg voor een lijvig boekwerk, ook al kan er discussie over zijn dat sommige personen zeker 'In de Ban van Vogels' hadden moeten staan.

Bestaand onderzoek uitbouwen

Wetenschappelijke kennis bouwt voort op inzichten, ervaringen en bewijzen uit het recente verleden. Dat is ook precies wat onze werkgroep met het ornithologisch erfgoed voor ogen heeft. Praktisch alle namen uit het boek van Voous hebben hun werkzame leven achter de rug. En als grootvader komt te overlijden, *ornithologie was tot 1970 vrijwel uitsluitend een mannen-wetenschap*, staat de familie voor de keuze: "Waar moeten we naar toe met de inventaris van die overvolle werkkamer of zolder?" Boeken en tijdschriften hebben allang een plek gekregen in de centrale bibliotheek. Maar de eigen aantekenboeken van vogelgedrag, onderzoeksverslagen, die zijn uniek. Ook foto's van het vogelonderzoek zijn het bewaren meer dan waard.

Het geeft veel voldoening wanneer we de neerslag van deze persoonlijk verkregen kennis kunnen bewaren. Want dat is het doel van de WOE. Stoffig? Soms wel een beetje, maar in gedigitaliseerde vorm en geplaatst op een algemeen toegankelijke website worden deze ervaringen weer toegankelijk gemaakt voor iedereen die op dit bepaalde onderzoeksonderwerp verdere stappen wil zetten.

Dankzij Karien Lahaise kwamen we op het spoor van bijgaand 2-delig boek met prachtige historische verhalen over veldornithologen. Sluit volledig aan op het werk van de WOE.

Ed Veling

vorige
pagina

Van Vogelaar tot Archiefvormer

De WOE bestaat uit 15 vrijwilligers. Zij zijn op zoek naar invloedrijke ornithologen van voor 1970. Daarvan werden de meeste namen al door Voous aangedragen. Maar ook zijdelings krijgen wij geregeld via familie namen door die te belangrijk zijn om ze te vergeten. Het proces van een 'mogelijk interessante naam' tot archiefvormer wordt bewaakt door Ed Veling. Hij vervult daarmee een sleutelrol in het digitaal vastleggen van de in onze schoot geworpen nalatenschappen. Als we met de overige WOE-leden besluiten dat de aangedragen collectie de moeite van het bewaren waard is, dan ondertekent het familielid, die zich ontfemd heeft over het vogelkundig archiefmateriaal een tijdelijk overdrachtsformulier. Dit archief wordt vervolgens geselecteerd. Boeken en tijdschriften hoeven we niet te bewaren, die staan al gerangschikt in de Centrale Bibliotheek. Wel de eigen beschreven bevindingen en overige historische, vogelkundige archivalia. De WOE adviseert wel voor een goede bestemming van oude jaargangen van tijdschriften.

Vervolgens wordt het archief beschreven, met uiteraard de persoonsgegevens en een beschrijving van wat deze collectie inhoudt. Een doorslaggevende vraag is 'Wat is de ornithologische betekenis? In welke periode was deze vogelonderzoeker actief? Op welke locatie heeft het ver-

zamelde materiaal betrekking, was het landelijk of regionaal? Zijn er specifiek vogelsoorten waar hij zich op richtte? Mogelijk zeldzaamheden? Verder denken we na over een museum, archief of natuurinstelling, waar dit materiaal een zinvolle aanvulling kan zijn op de collectie en zoeken we zeker contact met die instelling.

Onze resultaten

Een kleine vijftig archiefvormers staan inmiddels op de website¹, en dat worden er elke paar maanden meer. Met nog een kleine honderd ornithologen en amateuronderzoekers zijn we bezig met de beschrijving. Maar soms loopt het spoor dood, omdat het interessante materiaal al verdwenen is. We nodigen u uit om een duik te nemen in het vogelkundig verleden, kijk op onze website. Dat kunt u doen zoals u een museumcollectie bekijkt, erlangs lopen en kijken wat u raakt. Maar gericht zoeken per regio, per persoon of vogelsoort is ook mogelijk. Dit leidt vast tot nieuwe inzichten over de vogelhistorische betekenis van een gebied. Ga eens op zoek naar aansprekende personen als Sjoerd Braaksma, Jan Verwey, Jan Kist, Kooijmans, of Sluiters. Veel plezier en inspiratie.

volgende
pagina

¹ Zie website: <https://www.ornithologischerfgoed.nl>

AANDACHT VOOR ONS NETWERK

Frank de Miranda

Reglementair vormen alle deelnemers aan AKN-activiteiten gezamenlijk het AKN-netwerk. Er dient voor die personen sprake te zijn van 'herkenbare betrokkenheid'. Het bestuur heeft de plicht om het netwerk periodiek in kaart te brengen. Momenteel bestaat het uit ca. 80 personen excl. het NOU-bestuur. Enige verduidelijking is ongetwijfeld op zijn plaats.

Degenen die zich bij oprichting van de AKN (of kort daarna) hebben opgegeven, werden automatisch lid. Dat waren er ca. 40 waarvan er nu nog zo'n 15 in ons netwerk meedraaien. Eind 2015 is op initiatief van de AKN de Stichting DuGOF opgericht ten behoeve van herkenbaarheid in de wereld van fondsenwerving. Daarom beschouwen we DuGOF betrokkenen ook als deel van het AKN-netwerk.

Over dit netwerk nog het volgende. Er zijn 5 personen als AKN-bestuurslid, 28 als specifiek betrokkene bij de WOE (onder meer als lid, agendalid, meewerkend erfgenaam, meewerkend contactpersoon van museum, projectmedewerker), 4 als betrokkene bij het onderwerp systematiek en 15 als betrokkene bij onze samenwerking met Georgië (bestuur Stichting DuGOF en DuGOF netwerk). Verder nog 19 als contact van NFM, Sovon, Natu-

ralis/NLBIF, VBN, HTS, NMR en Blue Robin. Tenslotte 20 overige contacten en personen die uitsluitend deelnemen aan AKN uitingen zoals AV en excursies. Natuurlijk zijn er personen bij die verschillende rollen vervullen. Daardoor is er in het totaal een overlap van 10. Als we die in mindering brengen, dan is het totaal aantal personen ca 80. Gezien de positie van de AKN als sectie van de Nederlandse Ornithologische Unie (NOU), kiezen wij ervoor om de bestuursleden van de NOU goed te informeren, enerzijds via de periodieke Nieuwsbrief en anderzijds via de linking-pin constructie tussen AKN-bestuur en NOU-bestuur. Maar het NOU-bestuur is in strikte zin geen onderdeel van het AKN-netwerk.

vorige
pagina

volgende
pagina